

Seria: Profesorki Super-Babki
Nr odcinka: 138
Podseria: artystki

Xymena Zaniewska

- gwiazda TVP, filmu i opery

Polecana/Omawiana książka:

**Xymena Zaniewska-Chwedczuk – zapiski i rysunki. Redakcja Teresa Drozda.
Grafika Iwo Zaniewski, Wydawnictwo „Bernardinum”, Pelplin 2015**

Bohaterką odcinka jest Pani Xymena Zaniewska-Chwedczuk (ur. 4 czerwca 1927, zm. 12 lutego 2016 w Warszawie). Przeżyła prawie 90 lat. W Wikipedii podają, że była (po pierwsze) projektantką mody, ale w naszej serii zwraca się uwagę na aspekt nauki, czy pracy naukowej. W przypadku artystów dzieła/osiągnięcia mierzą drogę awansu na akademiach sztuk pięknych, czy szkołach filmowych. W Jej przypadku **kariera akademicka to wykłady prowadzone w łódzkiej filmówce.**

Omawiana książka ma 260 stron, twarde okładki, duży format. Papier jest kredowy, dość sztywny, aby pięknie wyglądały setki kolorowych zdjęć. Sponsorami z wewnętrznej strony tytułowej są: TVP2, TVP KULTURA oraz Teatr Wielki/Opera Narodowa. Aspekty graficzne opracował syn Artystki Iwo Zaniewski¹.

Książka to jakby archiwum twórczości naszej Heroiny. Książka zaczyna się jednostronicowym wprowadzeniem. Kończy się „Kalendarium twórczości teatralnej i telewizyjnej” oraz Skorowidzem nazwisk. We wprowadzeniu jest kilka ciepłych słów o synu Iwo oraz wizja czy plan dzieła. Rozdziały nie są numerowane. Zaczyna się (str. 6) rozdziałem „Dziadek”, ale jest o wielu innych przodkach – jak się okazuje

¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Iwo_Zaniewski; o synu naszej Bohaterki, kimś WYBITNYM. Eseista widział film dotyczący jego twórczości jako malarza, ale jego działalność jest niezwykle szeroka.

z rodów szlacheckich. Dziadek urodził się koło Żnina², miasteczka gdzie bywał często eseista mieszkający kiedyś w Bydgoszczy. Po studiach w Berlinie (Akademia Rolnicza) Wojciech Dobrzyński (herbu Jelita³) podjął pracę, na Ukrainie. Poznał wybrankę swojego życia Zofię Dubiską. Rodzina zamieszkała i pracowała w okolicach Czarnobyla. Tam urodziła się mama naszej Bohaterka Irena i Jej siostra Maryla oraz brat Jan. Nastał rok 1917 – rok rewolucji sowieckiej. Niektórzy krewni zginęli, potwornie zamordowani (str. 7). Uciekali/Pojechali do Kijowa całą rodziną, która przetrwała. Dziadek miał być rozstrzelany, ktoś go uratował. Uzbrojona grupa wyszła z lokalu. Oni (Jej rodzina) natychmiast się spakowali i uciekli do Polski – uratowali życie, ale ile dóbr zabrali do kilku walizek? Z czym przyjeżdżają dziś do nas Ukraińcy? Dziadek potem na krótko wrócił do Kijowa z armią polską Józefa Piłsudskiego.

Kolejnym miejscem zamieszkania był Pakosław⁴, a potem Poznań. Kolejny rozdział to „Różowy szal”, czyli dalej o rodzinie, jest zdjęcie z babcią i ciocią w Gdyni w 1939 roku. Potem wojna - Artystka pisze „mój świat prysł jak bańka mydlana”. Miała wtedy skończone 12 lat. Wielu sąsiadów w okolicy zabili Niemcy, ale Jej rodzinę przesiedlili do Częstochowy. Istniały jakieś szkoły zawodowe, Ona zapisała się do „gorseciarskiej”. Uczennice jako pracownice szyły prześcieradła dla niemieckiego wojska... Babcia uratował Żydówkę z dzieckiem (czy na zawsze?) zamykając ją w toalecie i rozmawiając z szukającymi ją żołnierzami nienaganną niemczyzną. Babcia douczała Xymeną innych przedmiotów, a koleżanki chodziły na tajne komplety. Między innymi uczyła wnuczkę łaciny. Warto było znać języki, gdy przyszli Rosjanie, babcia mówiła do nich z kolei po rosyjsku. Zwykle nie byli przyjaźni, ale ci zakwaterowani, także kobiety żołnierki (3 fizylierki) – przynosili nawet dla rodziny amerykańskie puszki z jedzeniem. Dalej historia rodzinna opowiadana jest w rozdziale „Wasilewska” – i nie chodzi tu o znaną komunistkę Wandę – ale ciocię, która przyjęła to nazwisko po mężu. Są też opisane losy osoby o nazwisku/zawołaniu Pelajda (str.16-17) służąca pracująca u rodziny w Poznaniu. Ta z kolei była na pracach przymusowych w Rzeszy. Doznała wielkiego uszczerbku na zdrowiu. Nie streszcza się książek w serii, każdy musi sam sięgnąć do oryginału – w tym wypadku zobaczyć kilkadziesiąt zdjęć z różnorodnych wystawień, planów filmowych oraz kostiumów czy scenografii, a między nimi BOHATERKA.

² <https://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%BBnin>; o Żninie. <<Jan ŚNIADECKI urodził się 29 sierpnia 1756 roku w Żninie. Jego brat Jędrzej urodził się 30 listopada 1768 w Rydlewie koło Żnina. >>.

³ [https://pl.wikipedia.org/wiki/Jelita_\(herb_szlachecki\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Jelita_(herb_szlachecki)); o herbie JELITA, który miał inne nazwy np. „Kozłe Rogi”, pierwszy raz wymienianego w 1316 roku. Warto kliknąć i przy okazji rozszerzyć wiedzę historyczną.

⁴ [https://pl.wikipedia.org/wiki/Pakos%C5%82aw_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Pakos%C5%82aw_(gmina)); miasteczko i gmina w Wielkopolsce.

Studia – str. 18-19-20-21 – rok 45, w Warszawie zaczęła studia na Wydziale Architektury. Tekst jest ilustrowany rysunkami. Nowe czasy – można udokumentować całe swoje życie. Widać niebywały talent. Strona 21 zdjęcie w studenckiej czapce z kilofem na ramieniu „pracowaliśmy jak wszyscy przy odgruzowaniu Warszawy”. Eseista miał „praktykę robotniczą” zerową, przed rozpoczęciem nauki (rok 1974). Potem tydzień odejścia od ławek – studenci pomagali socjalistycznej ojczyźnie sprzątać mieszkania, do oddania czekającym właścicielom książeczek mieszkaniowych PKO. Strona 23 ilustracja – wysokiej klasy cyrkiel, a rozdział jest zatytułowany MDM – nowa dzielnica powojennej Warszawy. Czy było jasne, że zmieni zawód?

Zapewne dobrze się stało, życie porywa osoby, nie każdy potrafi wykorzystać nadarżające się szanse. Rozdział str. 24 MODA, zaczynała od projektów sukienek, stąd już tylko krok do kostiumów teatralnych, jako architekt mogła budować scenografie – połączywszy to wszystko wyszły rzeczy wspaniałe. Wspominani są Adam Hanuszkiewicz, prezenterzy TVP Bożena Walter, Edward Mikołajczyk, Tomasz Hopffer i inni. „Stawka większa niż **szycie**” – to Jej pomysł telewizyjnego teleturnieju dla nieodkrytych projektantów. Kolejne etapy życia to: OTTO i Buholtz (zagraniczne marki) – zapewne gaże były „atrakcyjne”.

W końcu wielkie dzieło życia TVP – rozdział „Czar telewizji”. Lata 70-te. Był komunizm, były dwa kanały, drugi - mniej polityczny, częściowo rozrywkowy. Istniała cenzura. Dziś sytuacja jest powoli zapominana. Dzięki tej książce ci co mają ponad 60 lat mogą sobie przypomnieć jak było, a inni choć trochę dowiedzieć się jak było. Eseista pamięta spektakl „Kariera Arturo Ui” z rolą Marka Walczewskiego. Eseista sugeruje, aby zwrócić uwagę na wszechstronność i różnorodność – stroje z epoki lub genialnie „podrobione”, „stylizowane” - str. 60, dziwaczno-abstrakcyjne - str. 58, naśladowujące XIX wiek – str. 59. Cyrkiel pojawia się na stronie 73 (też linijka, ostrzałka do ołówków), grafion na str.75, kątomierz, pędzel i kredka – str. 72. Do tych przyrządów trzeba dodać twórczy umysł i „przelać” wszystko/pomysły na papier.

TEATRY ZA GRANICĄ – tytuł pisany dużymi literami, bo to kolejny etap życia. Niemcy, Europa, a nawet Japonia.

Każdy sam powinien pogłębiać (w tym wypadku) i poczytać. Zastanowić się ... Strona 222: ”2 maja 2004⁵. Europa bez granic”. Eseista nie wierzył i teraz ma przykrą satysfakcję, wszystko mamy „sjudo” (jak mówią Anglicy, którzy w porę dali dyla)

⁵ https://pl.wikipedia.org/wiki/Polska_w_Unii_Europejskiej; wikipedia podaje, że od 1 MAJA.

czyli pseudo. Sjudo-przyjaźń, sjudo-pomoc, a nawet „wsio na abarot”. „Polityka” rozdział na stronie²³⁴ zaczyna się od frazy „ściąga mnie w lewo”. Generalnie okres od roku 2000, ma wiele szczegółowych rozdziałów i rozdziałików (mniej niż pół strony).

Na emeryturze Heroína przeniosła się gdzieś na wieś. Jest kilka zdjęć: wiejska chata, ale niezwykle funkcjonalnie zaprojektowana. Otoczenie to kaczki, gęsi? Eseista nie wnika.

Nasza Bohaterka była zawodowo spełniona, osiągnęła wyżyny sztuki, i miała sukces komercyjny – praca w prestiżowej instytucji/instytucjach.

Zapewne dzięki temu mogła świetnie uczyć artystów, ... ważny jest wzór, mistrz, prawdziwy, nieudawany mistrz. Wyrażono opinię, że wykształciła wielu wspaniałych następców tzw. „polską szkołę” scenografii.

Eseista bywał w teatrach w Niemczech, Słowacji (Wielki Gatsby, coś z komedii del arte /Trnava/, Czechach - sztukę Wyrpajewa – męża Karoliny Gruszki /Ceske Budejovice/), Finlandii – Singing in the rain (Turku). Opery i balety: Moskwa, Petersburg, Wiedeń (x2), Helsinki, Drezno (x2) i Frankfurt a/Main.

Polska to Opera Narodowa (Warszawa), Śląska (w Bytomiu), Nova (w Bydgoszczy), wielu tatrach – polskie i europejskie inscenizacje są **na równym** poziomie. My Fair Lady – widziałem w Bydgoszczy i Augsburgu, bydgoska inscenizacja zdecydowanie wygrywa.

Eseista mieszka w Bielsku-Białej – tu mamy teatry z genialnymi scenografiami i kostiumami.

Jej styl można by określać klasyka, elegancja, funkcjonalność, oryginalność, ale wydaje się iż dzisiaj nie jest powszechnie znana.

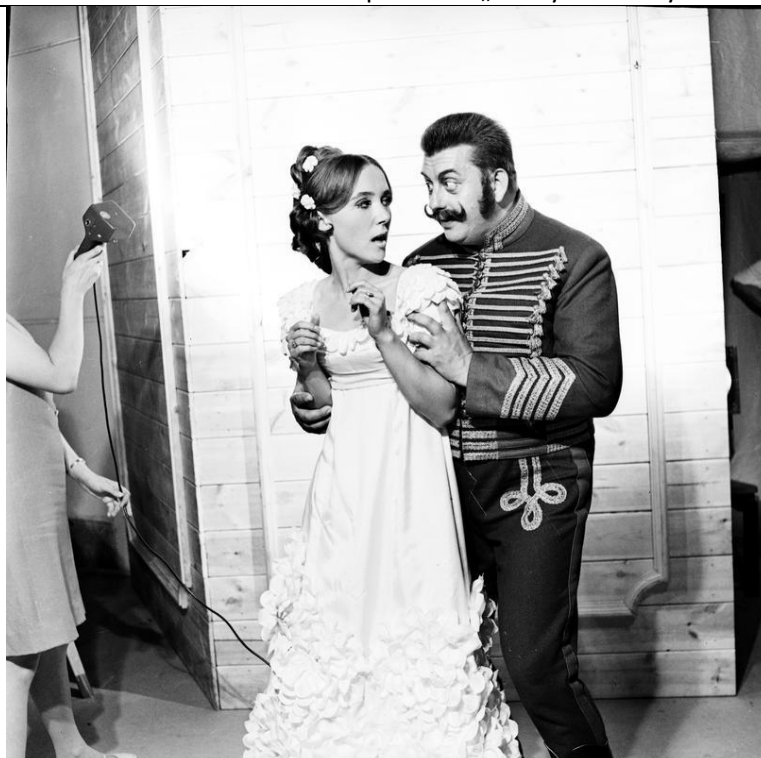
Książka co cudo wydawnicze, warto przeczytać.

LINKI ORAZ PUBLIKACJE

- a) IDEM, Magdalena. Post-war fashion tips in the popular fashion press in Poland: A source of psychological support in the struggle for femininity'. *Critical Studies in Fashion & Beauty*, 2019, 10.2: 221-243.
- b) KOŃCZAK, Jarosław. *Od Tele-echa do Polskiego zoo. Ewolucja programu TVP*. Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, 2008.
- c) SZCZEPANIAK, Marika. Z historii Teatru Telewizji w Polsce: ujęcie teoretyczne. *Naukowy Przegląd Dziennikarski*, 2018, 2 (26).
- d) PERALTA, Enric Ciurans. Els escenaris de Polònia a Catalunya. *Assaig de teatre: revista de l'Associació d'Investigació i Experimentació Teatral*, 2009, 11-27. //po hiszpańsku
- e) SALA, Ivan Garcia. Algunes qüestions sobre la relació de Fabià Puigserver amb Polònia. *Estudis escènics: quaderns de l'Institut del Teatre*, 2019, 44. //po katalońsku - odlot

ZDJĘCIA PRZY OKAZJI

JEJ SCENOGRAFIA dla spektaklu „Damy i Huzary”

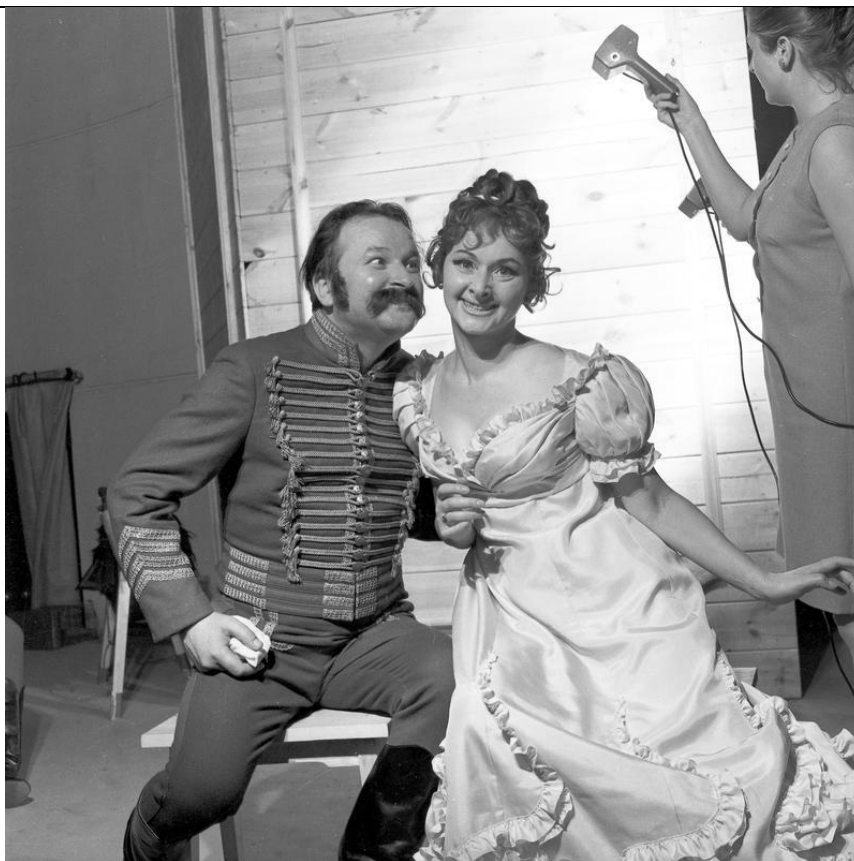


Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zapewne był to spektakl tzw. „teatru TV” z czasów gdy był przekaz czarno-biały...



Narodowe Archiwum Cyfrowe



Narodowe Archiwum Cyfrowe



Narodowe Archiwum Cyfrowe


Scenografia genialnie oszczędnościowa – zwykłe deski, stroje oddają ideę, ale proste.

MUZEUM W TYCHACH



muzeum.tychy.pl/produkt/ksiezniczki-i-dziewczyny/

YouTube Maps YouTube Maps



Ksiezniczki i dziewczyny

45,00 zł

Autorzy: Irma Kozina i Patryk Oczo

Rok wydania: 2021

Format: 22,8 cm x 27,8 cm

Liczba stron: 120

Oprawa miękka

ISBN 978-83-62193-47-9


Na stanie

1 **DODAJ DO KOSZYKA**

Eseista był na wystawie w 2021, ale katalog jest nadal w sprzedaży.

muzeum.tychy.pl/produkt/ksiezniczki-i-dziewczyny/

YouTube Maps YouTube Maps



„Ślika księżniczka” „Ślika dziewczyna”

Irma Kanderz

Urodzona w Katowicach, studiowała psychologię i historię sztuki na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W 2012 roku otrzymała pracę doktorską na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Działalność artystyczną rozpoczęła od projektowania ubioru, nawiązując do stylu 1950. Przez 20 lat angażowała się w przygotowanie wielu wystaw mody. Jako tęczowy multimediálny organizator i performer prezentowała nierzadko w formie zapisu filmowego. Jest autorką grafiki wystawowej i projektów graficznych.

Irma KANDERZ
Sztuka i kultura w Katowicach
Studia i projekty w Katowicach

Ważną prezentacją jest życie i wspomnienia. Wzrost i rozwój w historii kulturalnej, które tworzą realia społeczne.

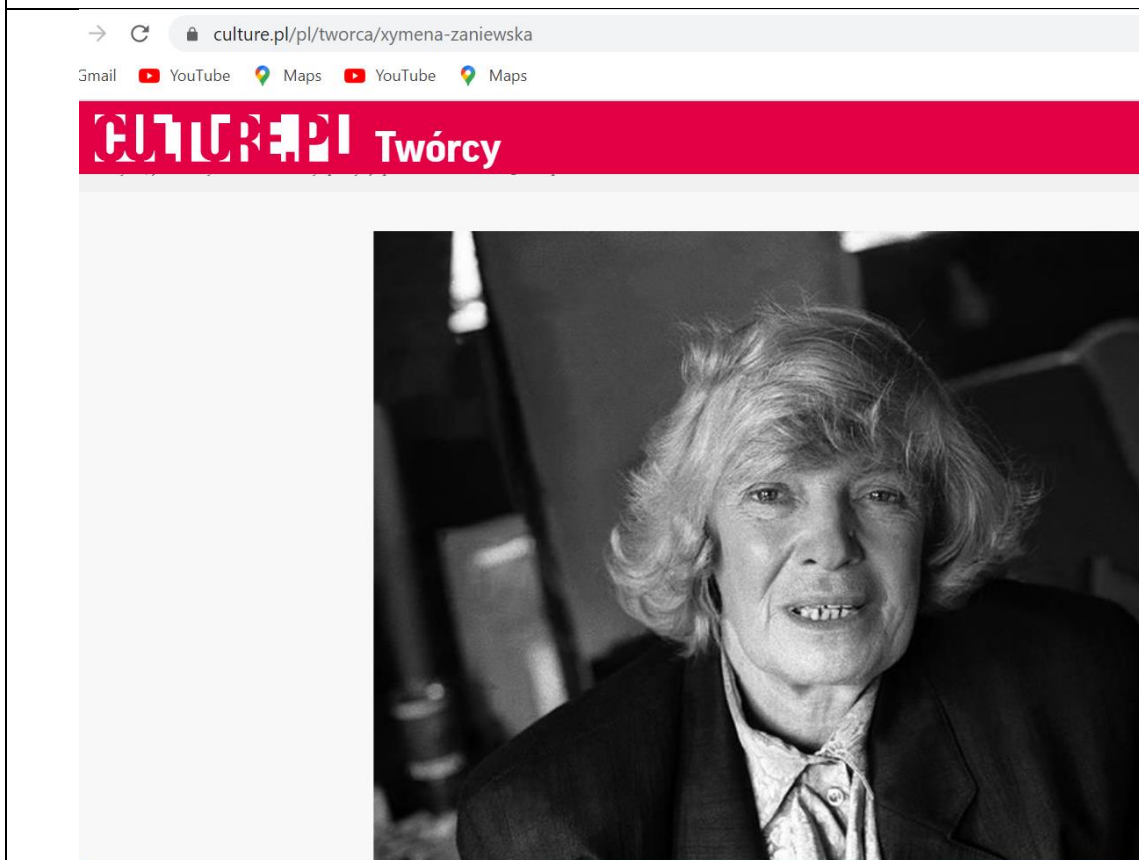
Co o nich wiemy? Wzrost na pewno, że wiele ukształtowało się w stylu kulturalnym, który stał się inspiracją kolekcji. Wzrost w karierze. Co zaskakujące, twórczość jest jednoczesnie bardzo egocentryczna, ale się obecność kulturalnej, która jest historyczną galeją, jakby wizerunek. Całość zdobyła wiele sukcesów, które tworzą widoczne efekty.



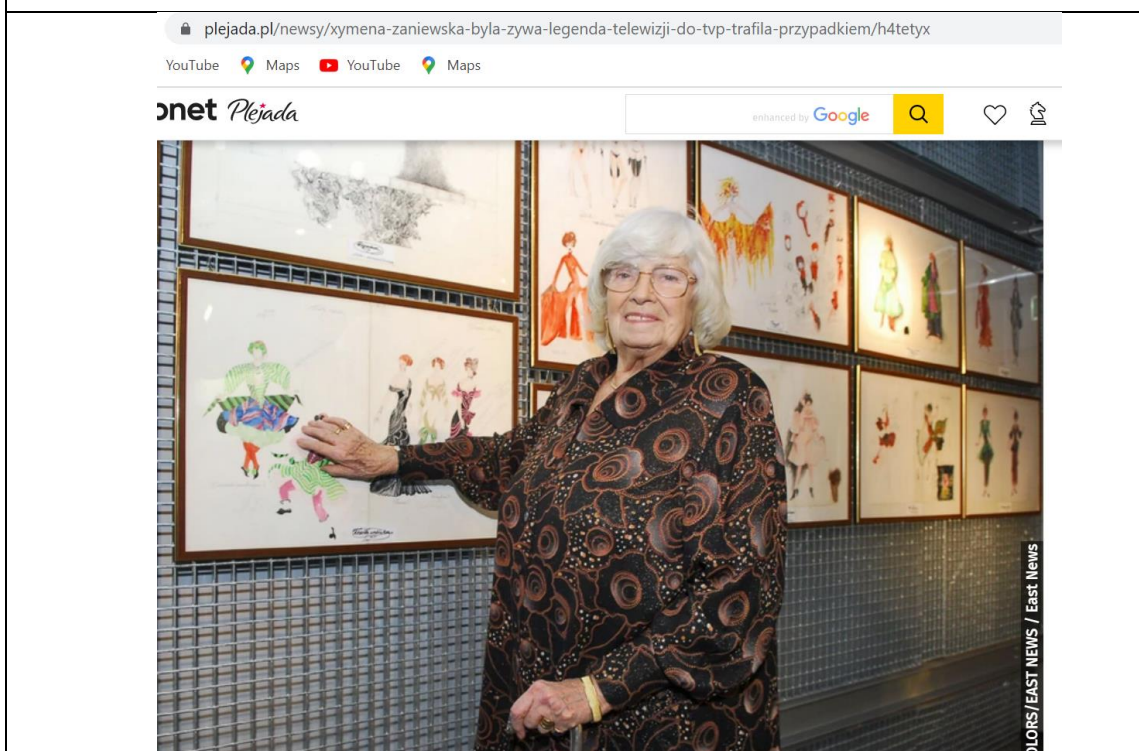


Stroje teatralne z okresu zaborów;
w teatrze przedwojennym w Krakowie
Poratl POLONA.

Na znanym portalu CULTURE



Na portalu - PLEJADA



tygodnik.tvp.pl/24177949/sanitariuszka-scenografka-i-wrozka-taka-była-xymena-zaniewska

YouTube Maps YouTube Maps

TYGODNIK

Wydania Historia Cywilizacja Kultura Rozmowy Felietony



■ Najstynniejszą w kraju stylistkę ubierał drugi mąż, czyli Mariusz Chwedczuk (fot.TVP2)

tygodnik.tvp.pl/24177949/sanitariuszka-scenografka-i-wrozka-taka-była-xymena-zaniewska

YouTube Maps YouTube Maps

TYGODNIK

Wydania Historia Cywilizacja Kultura Rozmowy Felietony




■ Xymena Zaniewska podczas pracy w TVP (fot.PAP/I.Radkiewicz)

tygodnik.tvp.pl/24177949/sanitariuszka-scenografka-i-wrozka-taka-byla-xymena-zaniewska

Gmail YouTube Maps YouTube Maps

TYGODNIK Wydania Historia Cywilizacja Kultura Rozmowy Felietony



PO GODZINACH

Sanitariuszka, scenografka i wróżka. Taka była

typ.pl/filmoteka/galerie/ci-ktorzy-odeszli/27516674/xymena-zaniewska-byla-tworczynia-polskiej-szkoly-sc


YouTube Maps YouTube Maps

Filmoteka

Ci, którzy odeszli

Koniec roku to nie tylko czas bali i zabaw, ale również wspomnienia tych, którzy odeszli. W roku 2016 opuścili nas wyjątkowi aktorzy, aktorki, wokaliści, poeci i ludzie filmu.

« poprzednie zdjęcie 15 z 21 następane »



PORTAL „FilmWEB”

filmweb.pl/person/Xymena+Zaniewska-581668

YouTube Maps YouTube Maps



FILMY SERIALE GRY RANKINGI REPERTUAR KIN VOD PROGRAM TV MÓJ FILMWEB



KOSTIUMOGRAFKA WE WŁASNEJ OSOBIE

XYMENA ZANIEWSKA

Xymena Zaniewska-Chwedczuk

7,1⁷ ocen kostiumów

Xymena Zaniewska polska kostiumografka, urodzona w 1924, znana z *Jutro Meksyk*, *Tylko Beatrycze*, *Gry*.

Dane personalne:

data urodzenia: 4 czerwca 1924

data śmierci: 12 lutego 2016 (odeszła w wieku 91 lat)

miejsce urodzenia: Poznań, Polska

Warto kliknąć – spis realizacji.

urbanity.pl/mazowieckie/warszawa/siedziba-tvp,b248

YouTube Maps YouTube Maps

ty.pl

Wiadomości Firmy Wieżowce

Szukaj na urbanity.pl

Szukaj

Zaloguj

Warszawa > Siedziba TVP

Warszawa

Siedziba

Start

Start

Start

Start

Start

Start

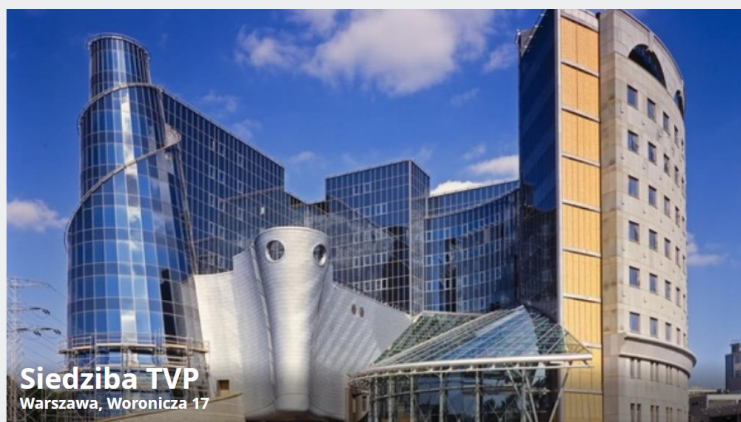
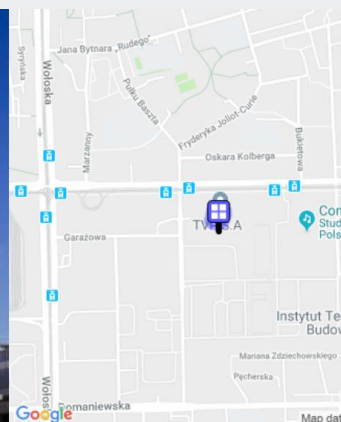
Start

Start

Start

Start

Start

**Siedziba TVP**
Warszawa, Woronicza 17

INFORMACJE

Inne nazwy

Budynek B, Collosseum

Wchodzi w skład

Telewizja Polska TVP

OPIS

Siedziba TVP to warszawski obiekt biurowy w granicach dzielnicy Mokotów przy ulicy Woronicza 17 u zbiegu Samochodowej. Innymi jego nazwami są Budynek B oraz Collosseum. Budowa

pl.wikipedia.org/wiki/Kategoria:Wykładowcy_Państwowej_Wyższej_Szkoły_Filmowej_Telewizyjnej_i_Teatralnej_im_Leona_Schillera_w_Łodzi

WIKIPEDIA
Wolna encyklopedia

Kategoria **Dyskusja** Czytaj **Edytuj** Edytuj kod źródłowy Historia i autorzy Przeszukaj Wikipedię

Kategoria:Wykładowcy Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi [edytuj]

Strony w kategorii „Wykładowcy Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi”

Poniżej wyświetlono 146 spośród wszystkich 146 stron tej kategorii.

- A**
 - Marcin Adamczak
 - Elżbieta Aleksandrowicz
- I**
 - Izabela Łapińska
- M**
 - Antoni Łyżwański

Zobacz multimedia związane z tematem: Wykładowcy Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi

pl.wikipedia.org/wiki/Kategoria:Wykładowcy_Państwowej_Wyższej_Szkoły_Filmowej_Telewizyjnej_i_Teatralnej_im_Leona_Schillera_w_Łodzi

- Ryszard Lenczewski
- Witold Leszczyński
- Anna Maria Leśniewska
- Bolesław Lewicki
- Konstanty Lewkowicz
- Rafał Listopad

Ł

- Z**
 - Edward Zajiček
 - Xymena Zaniewska
 - Leonard Zawisławski
 - Wiesław Zdort
 - Jan Zdrojewski
 - Zygmunt Zintel
 - Lidia Zonn

Kategorie: Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. Leona Schillera w Łodzi | Wykładowcy uczelni w Łodzi | Ludzie kultury związani z Łodzią

filmschool.lodz.pl

Szkoła Filmowa w Łodzi

Najlepsza w każdym ujęciu

BEZPIECZNI

Szkoła Studia Obrazy

Dzisiejsza strona „filmschool.lodz”

film Polski.pl/fp/index.php?osoba=1118916

YouTube Maps YouTube Maps

FILMPOLSKI.PL
internetowa baza filmu polskiego

Szukaj w bazie
nazwisko osoby lub tytuł fi

Kalendarium Filmy z roku FilMOTEKA Film w prasie polskiej Biblioteka

Xymena Zaniewska

Również jako: Xymena Zaniewska-Chwedczuk






Na stronach portalu FILMPOLSKI.PL; mamy całą/pełną listę Jej scenografii oraz kostiumów


encyklopediateatru.pl/autorzy/2257/xymena-zaniewska#

YouTube Maps YouTube Maps

e+p ENCYKLOPEDIA
TEATRU
POLSKIEGO

Xymena Zaniewska

Udostępnij   





Zdjęcia wykonał eseista – Stan Zawiślak

oraz ‘printscreeny’ stron INTERNETOWYCH oraz archiwum POLONA